

Załącznik Nr 2

FIRMA USŁUGOWO-HANDLOWA

JULIAN PIETROŁAJ

BIURO : 70-223 SZCZECIN , ul. STOISŁAWA 2

TEL/FAX. 091 4889906

e-mail : promis@byss.pl

**EKSPERTYZA FUNKCJONOWANIA
ZBIORNIKA ZAŁADOWANIA OSADÓW
Z.P.W. MIEDWIE**

Wykonawcy :

dr inż. Jacek Mazur

dr inż. Józef Miakoto

dr inż. Zbigniew Mroziński

dr inż. Józef Miakoto
projektant w specjalności
instalacyjno-inż. nieryjnej
w zakresie ochrony środowiska
upr. bud. Nr 176/Sz/88

dr inż. Zbigniew Sylwester MROZIŃSKI
Rzecznik MŚZ
biegły ds. postępowania wodnoprawnego
zaświadczenie nr 0806
ul. M.J. Piłsudskiego 39/1, 70-421 Szczecin
tel. (091) 431 40 884

Szczecin, czerwiec 2001 r.

NIP 852-102-76-78
REGON 810579361

POMORSKI BANK KREDYTOWY S.A.
II 0/SZCZECIN 11001470-952211-2101-111-0

SPIS TREŚCI

	Str.
1. Przedmiot, cel i zakres opracowania.	3
2. Wykorzystane materiały wyjściowe.	3
3. Opis i wyniki pomiarów terenowych.	3
4. Badania laboratoryjne i analiza wyników.	4
5. Prognoza ilości osadów w zależności od czasu ich gromadzenia.	16
6. Wnioski końcowe.	16
6.1. Wnioski dotyczące istniejącego zbiornika.	16
6.2. Proponowane kierunki działań.	17
7. Szacunek kosztów proponowanych kierunków działań.	17

SPIS RYSUNKÓW

- Rys. 1. Zbiornik załadowania osadów (osadnik)
- plan wysokościowy zbiornika
- Rys. 2. Zbiornik załadowania osadów (osadnik)
- plan batymetryczny zbiornika
- Rys. 3. Przekroje poprzeczne zbiornika załadowania osadów
(osadnika)
- Rys. 4. Przekroje poprzeczne zbiornika załadowania osadów
(osadnika)
- Rys. 5. Przekroje poprzeczne zbiornika załadowania osadów
(osadnika)
- Rys. 6. Schemat pomiarów grubości warstwy osadu i lokalizacji
punktów poboru osadu.
- Rys. 7. Przewidywana zmiana uwodnienia osadów w Z.Z.O.
obliczona z równania $UW = 96 + 4 * EXP (- 7.35 * \text{lata})$
- Rys. 8. Przewidywana objętość osadów w Z.Z.O.

1. Przedmiot, cel i zakres opracowania.

Przedmiotem opracowania jest analiza możliwości gromadzenia osadów powstałych w procesie uzdatniania wody w ZPW – Miedwie w istniejącym zbiorniku załadowania osadów w celu podjęcia niezbędnych działań związanych z usuwaniem osadów technologicznych.

Zakres opracowania obejmuje :

- pomiary batymetryczne zbiornika osadów,
- określenie głębokości zalegania osadu w stosunku do zwierciadła wody,
- pobór próbek osadów z różnych głębokości,
- badania laboratoryjne osadów ze zbiornika załadowania osadów (Z.Z.O.),
- badania laboratoryjne osadów z osadników i z płukania filtrów,
- badania porównawcze wody surowej,
- badania laboratoryjne możliwości zmniejszenia, uwodnienia osadów przy zastosowaniu różnych koagulantów i flokulantów polimerycznych,
- wnioski wynikające z badań laboratoryjnych,
- prognoza ilości osadów w zależności od czasu ich gromadzenia,
- wnioski końcowe.

2. Wykorzystane materiały wyjściowe.

- operat wodnoprawny dla uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzenie wód nadosadowych ze zbiornika załadowania osadów ZPW „ Miedwie ” do jeziora Żelewko – autor dr inż. Herbert Lupa, 1993 r.,
- pozwolenie wodno – prawne : Decyzja wojewody szczecińskiego z dnia 19.08.1993 r.,
- operat wodnoprawny na odprowadzenie wód popłucznych z ZPW „ Miedwie ” do jeziora Żelewo – autor : mgr inż. H. Molenda, 1998 r.,

3. Opis i wyniki pomiarów terenowych.

Pomiary na zbiorniku załadowania osadów (zwanym również osadnikiem) przeprowadzono 14.05.2001 r. Miały one na celu określenie aktualnej pojemności zbiornika, która ulega zmniejszeniu na skutek osadzania się osadów.

W czasie pomiarów prowadzonych przy rzędnej zwierciadła wody w zbiorniku 23,52 m n.p.m. Kr. (rzędna 23,50 m stanowi stałą krawędź przelewową wylotu ze zbiornika) określono głębokość zbiornika i grubość warstwy osadów. W założonych co 20 m przekrojach, pomiary przeprowadzono w odstępach 10 m. Usytuowanie przekrojów pomiarowych i rzędne lub głębokości zalegania osadów przedstawiono na rysunkach 1 i 2. Na rysunkach 2, 4, 5 przedstawiających kształt przekrojów poprzecznych zbiornika, kolorami zaznaczono osady (brązowy) oraz czystą wodę (niebieski). W północno – wschodniej części zbiornika (przy dopływie wód popłucznych) warstwa osadów sięga rzędnej zwierciadła wody – kolor brązowy na rys. 1 i 2.

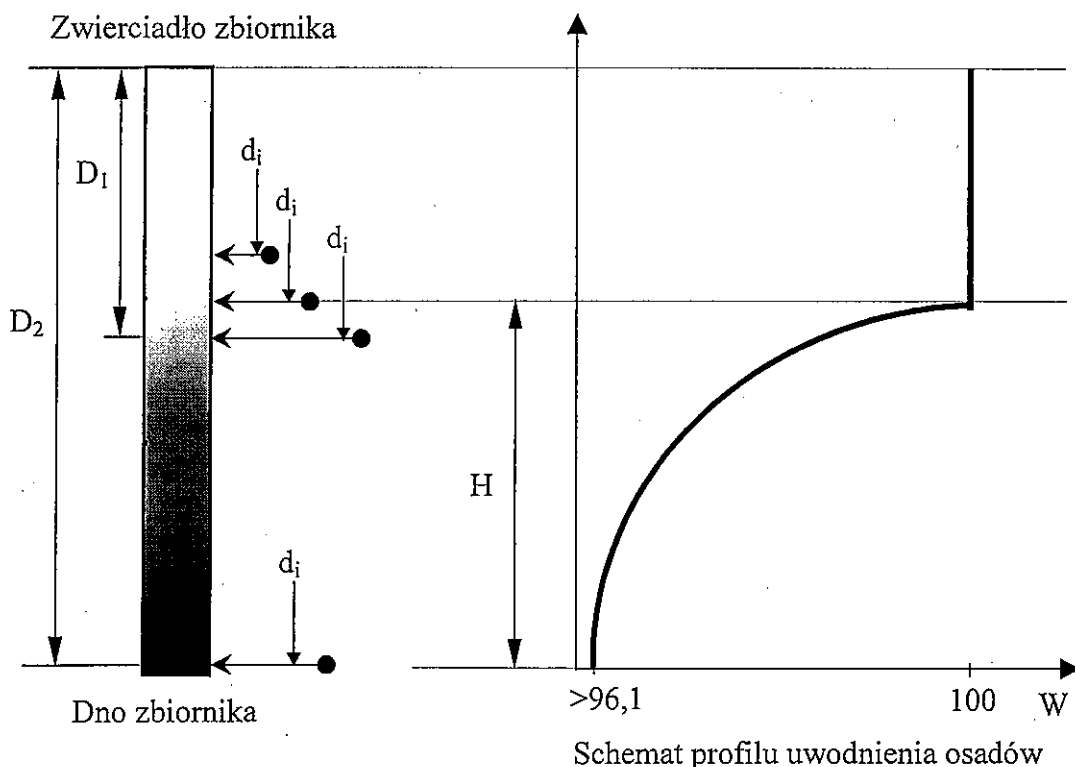
Pomiary przeprowadzono z łodzi poruszającej się wzdłuż wycechowanej liny rozciągniętej w danym przekroju pomiarowym. Miejsca poboru próbek osadów i wody, które poddano dalszej analizie laboratoryjnej zaznaczono na rys. 1 i 2. Osady z dna zbiornika pobierano sondą „ Nurek ” produkcji MERA Błonie; sondę tą wykorzystano również do pomiaru głębokości. Konstrukcja sondy (w trakcie opuszczania otwarta, ostro zakończona szklana rura) pozwalała na jej opuszczanie do geomembrany uszczelniającej dno zbiornika. Wierzch warstwy osadów określono opuszczając z łodzi sondę (czujnik) w postaci plastikowej płytki o średnicy 35 cm obciążonej 1,5 kg ciężarkiem. Sonda ta zagłębiała się

w warstwę osadów na głębokość około 60 cm – stwierdzono to pobierając z różnych głębokości w pionach powyżej plastikowej płytki próbki wody (z osadami i czystej).

W oparciu o plan batymetryczny (rys. 2) oraz przekroje poprzeczne przedstawione na rysunkach 3, 4, 5, określono aktualną wolną pojemność zbiornika, która przy rzędnej piętrzenia 23,50 m n.p.m. wynosi około 32400 m³.

4. Badania laboratoryjne i analiza wyników.

Rys. 6. Schemat pomiarów grubości warstwy osadu i lokalizacji punktów poboru osadu.

D_1 – głębokość pomierzona*

D_2 – głębokość zmierzona sondą*

d_i – głębokości poboru kolejnych próbek wody/osadu*

H – grubość warstwy osadu na dnie zbiornika

W – zawartość wody w osadzie [%]

*wszystkie głębokości mierzone od zwierciadła zbiornika

Głębokość zmierzona sondą przyjęto jako głębokość zbiornika.

Przy określaniu głębokości pomierzonej czujnik zanurzał się na około $\Delta d = 0,40-0,80$ m w górną warstwę uwodnionych osadów. Grubość warstwy osadu określano jako różnicę pomiędzy wartościami D_2 i D_1 , powiększoną o Δd .

$$H = D_2 - D_1 + \Delta d$$

Lokalizacja punktu poboru		
Przekrój: 0-0		Odł. od lewego brzegu: 60 m
D ₁ = 0,6 m		D ₂ = 4,5 m
Zawartość zawiesin (Z – mg/dm ³) i/lub wody w osadach (W - %) pobranych z gł. d _i		
d ₁ = 0,2 m	Z = < 10	W = > 99,999
d ₂ = 0,5 m	Z = 2883	W = 99,7117
d ₃ = 4,5 m	Z = 38598	W = 96,1402
d ₄ = m	Z =	W =

Lokalizacja punktu poboru		
Przekrój: 0-0	Odl. od lewego brzegu: 30 m	
D ₁ = 1,5 m	D ₂ = 3,0 m	
Zawartość zawiesin (Z – mg/dm ³) i/lub wody w osadach (W - %) pobranych z gł. d _i		
d ₁ = 3,0 m	Z = 23034	W = 97,6966
d ₂ = m	Z =	W =
d ₃ = m	Z =	W =
d ₄ = m	Z =	W =

Lokalizacja punktu poboru		
Przekrój: 2-2	Odl. od lewego brzegu: 30 m	
D ₁ = 2,9 m	D ₂ = -- m	
Zawartość zawiesin (Z – mg/dm ³) i/lub wody w osadach (W - %) pobranych z gł. d _i		
d ₁ = 1,0 m	Z = < 10	W = > 99,999
d ₂ = 2,5 m	Z = 4734	W = 99,5266
d ₃ = 2,9 m	Z = 10312	W = 98,9688
d ₄ = m	Z =	W =

Lokalizacja punktu poboru		
Przekrój: 4-4	Odl. od lewego brzegu: 30 m	
D ₁ = 3,2 m	D ₂ = 6,2 m	
Zawartość zawiesin (Z – mg/dm ³) i/lub wody w osadach (W - %) pobranych z gł. d _i		
d ₁ = 1,0 m	Z = < 10	W = > 99,999
d ₂ = 2,5 m	Z = 141,2	W = 99,9859
d ₃ = 6,2 m	Z = 26238	W = 97,3762
d ₄ = m	Z =	W =

Lokalizacja punktu poboru		
Przekrój: 4-4		Odl. od lewego brzegu: 90 m
D ₁ = 2,2 m		D ₂ = -- m
Zawartość zawiesin (Z – mg/dm ³) i/lub wody w osadach (W - %) pobranych z gł. d _i		
d ₁ = 1,0 m	Z = < 10	W = > 99,999
d ₂ = 2,0 m	Z = 6576	W = 99,3424
d ₃ = m	Z =	W =
d ₄ = m	Z =	W =

Lokalizacja punktu poboru		
Przekrój: 6-6	Odl. od lewego brzegu: 30 m	
D ₁ = 3,8 m	D ₂ = -- m	
Zawartość zawiesin (Z – mg/dm ³) i/lub wody w osadach (W - %) pobranych z gł. d _i		
d ₁ = 1,0 m	Z = < 10	W = > 99,999
d ₂ = 2,0 m	Z = < 10	W = > 99,999
d ₃ = 3,0 m	Z = 7106	W = 99,2894
d ₄ = 3,8 m	Z = 8514	W = 99,1486

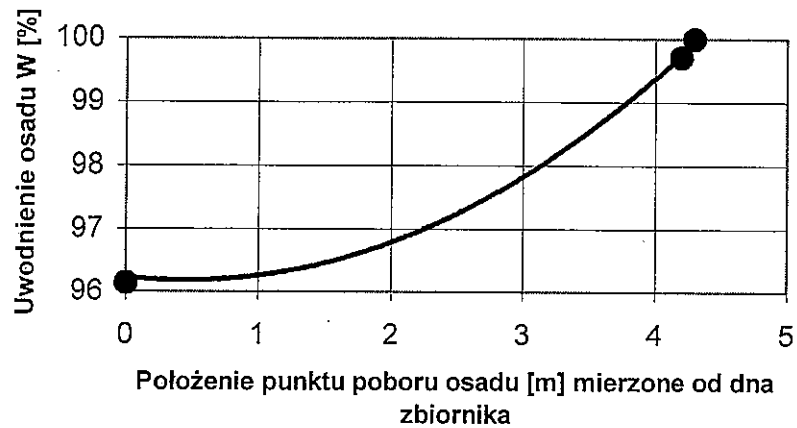
Lokalizacja punktu poboru		
Przekrój: 6-6	Odl. od lewego brzegu: 60 m	
D ₁ = 3,6 m	D ₂ = 6,1 m	
Zawartość zawiesin (Z – mg/dm ³) i/lub wody w osadach (W - %) pobranych z gł. d _i		
d ₁ = 2,0 m	Z = < 10	W = > 99,999
d ₂ = 3,0 m	Z = 6788	W = 99,3212
d ₃ = 3,6 m	Z = 9876	W = 99,0124
d ₄ = 6,1 m	Z = 22011	W = 97,7989

Lokalizacja punktu poboru		
Przekrój: 6-6	Odl. od lewego brzegu: 90 m	
D ₁ = 3,2 m	D ₂ = -- m	
Zawartość zawiesin (Z – mg/dm ³) i/lub wody w osadach (W - %) pobranych z gł. d _i		
d ₁ = 1,0 m	Z = < 10	W = > 99,999
d ₂ = 2,0 m	Z = < 10	W = > 99,999
d ₃ = 3,0 m	Z = 8660	W = 99,1340
d ₄ = m	Z =	W =

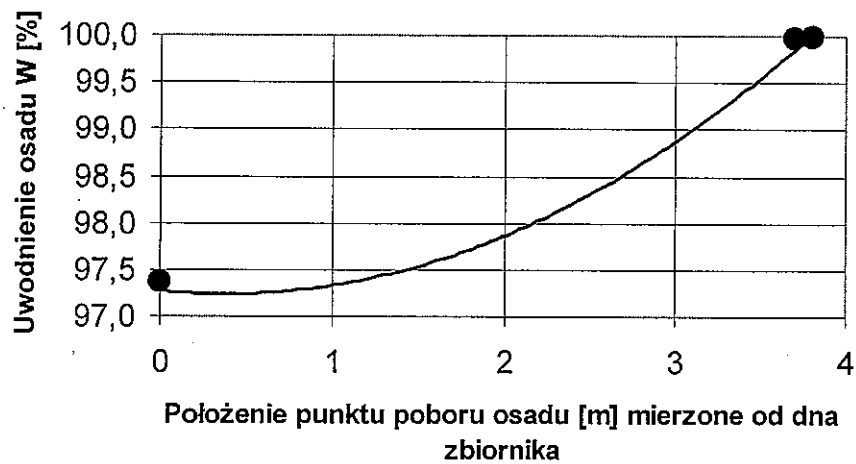
Lokalizacja punktu poboru		
Przekrój: 8-7	Odl. od lewego brzegu: 60 m	
D ₁ = 3,6 m		D ₂ = -- m
Zawartość zawiesin (Z – mg/dm ³) i/lub wody w osadach (W - %) pobranych z gł. d _i		
d ₁ = 2,0 m	Z = < 10	W = > 99,999
d ₂ = 3,0 m	Z = 4693	W = 99,5307
d ₃ = 3,6 m	Z = 4810	W = 99,5190
d ₄ = m	Z =	W =

Wykresy 1 - 3: Stopień uwodnienia osadów na różnej głębokości.

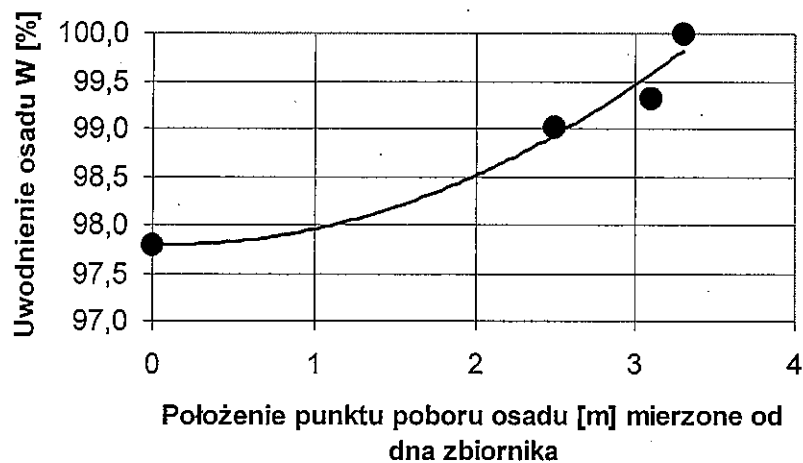
Wyk. 1. Przekrój 0-0, odl. od lewego brzegu 60 m

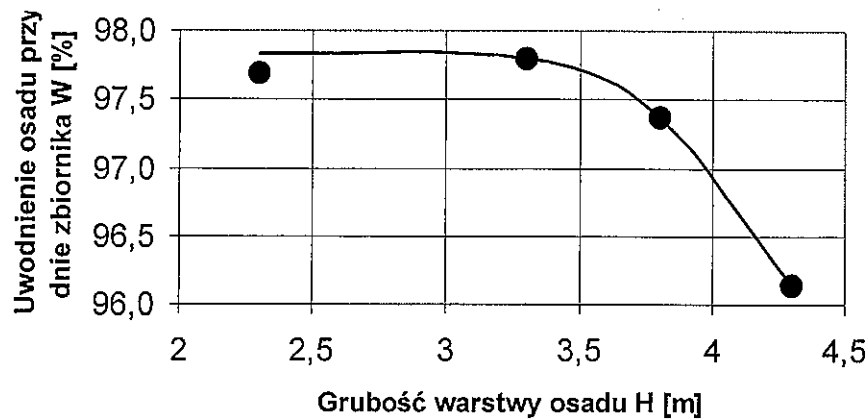
Wyk. 2. Przekrój 4-4, odl. od lewego brzegu 30 m

Wyk. 3. Przekrój 6-6, odl. od lewego brzegu 60 m

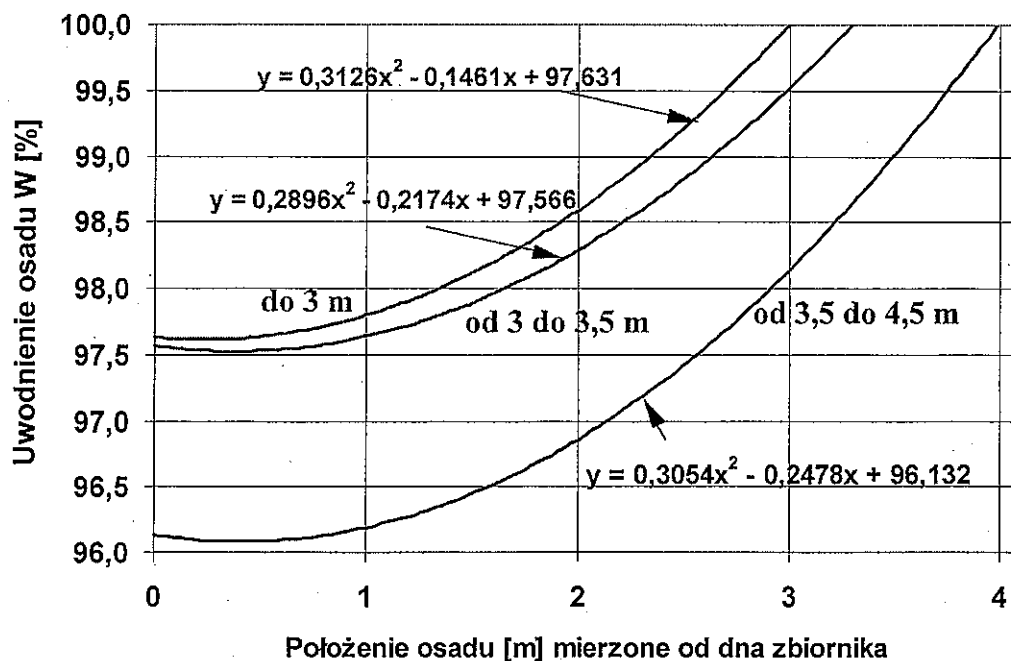
Wyk. 4. Zależność stopnia uwodnienia osadu przy dnie w zależności od grubości warstwy osadu

Na podstawie wykonanych pomiarów oszacowano średni stopień uwodnienia poszczególnych warstw osadów w zbiorniku załadownia osadów (ZZO) w zależności od grubości warstwy osadu. Przyjmując, że profil uwodnienia osadów ($W=f(h)$) przybiera kształt jak na wykresach 1 – 3, oraz określając stopień uwodnienia przydennej warstwy osadu (wyk. 4.) obliczono średni stopień uwodnienia osadu wg zależności:

$$W_s = \frac{1}{H} \int_0^H W(h) dh$$

Wykres 5. Szkic profili uwodnienia osadów.

Grubość warstwy osadu H	Stopień uwodnienia przydennej warstwy osadu W_0 [%]	Średni stopień uwodnienia warstwy H osadu W_s [%]
do 3 m	97,7	98,35
3 - 3,5 m	97,6	98,26
3,5 - 4,5 m	96,2	97,27

Określono także udział warstw osadu o różnej grubości w całej objętości osadów zalegających dno ZZO.

Grubość warstwy osadu	Udział w całej objętości osadów [%]
do 3 m	26
3 - 3,5 m	27
3,5 - 4,5 m	47

W oparciu o wyżej wymienione dane i określoną całkowitą objętość uwodnionych osadów ($V = 58\,550\text{ m}^3$) oszacowano ilość suchej masy osadów w ZZO:

$$M_s = 58\,500 \cdot [0,26 \cdot (100 - 98,35) + 0,27 \cdot (100 - 98,26) + 0,47 \cdot (100 - 97,27)] / 100 = 1\,279 \text{ ton}$$

Ilości suchej masy osadów dopływających do ZZO, w czasie jego eksploatacji tj. od kwietnia 1992 do dnia dzisiejszego, oszacowano w oparciu o dane (odnoszące się do w/w okresu) dotyczące produkcji wody, jakości wody surowej, zużycia wody na potrzeby własne, jakości odpływu z ZZO, rodzaju i ilości zużytych koagulantów oraz oznaczenia własne zawartości zawieszin ogólnych na dopływie do osadnika i w popłuczynach z filtrów.

Zawartość suchej masy osadu:
Przy koagulacji PAX-em

Z charakterystyki PAX-u wynika jest on częściowo zhydrolizowanym poli(chlorkiem glinu). Na podstawie wyżej przedstawionych danych można przyjąć, że około 90 % suchej masy PAX-u będzie przechodziło w formie kłaczków osadu do osadnika i dalej do zbiornika załadownienia osadów.

Ogólna charakterystyka PAX-XL9

Parametr	Jednostka	Wartość
Gęstość	kg/m^3	1 270
Zaw. suchej masy	udział masowy	0,44*
Zaw. pozostałości po praż.	udział masowy	0,22*
Zawartość Al^{+3}	% masowe	5,6
Zawartość Cl^-	% masowe	13,0

*oznaczenia własne

Wykonano oznaczenia dwóch próbek koagulowanej wody (pobieranych z mieszacza ❶ Maj 2001, ❷ – Czerwiec 2001) i jedno oznaczenie zawiesin w próbce wody miedwiańskiej koagulowanej w laboratorium dawką 100 g PAX/m³ ❸.

Próbka nr	Zawartość zawiesiny ogólnej [g/m ³]
❶	74,6
❷	38,2
❸	10,6

Do obliczeń przyjęto, że jedna część wagowa PAX-u daje 0,4 części wagowych suchej masy osadu.

Po przeprowadzeniu 33 dniowej sedymentacji próbki pobranej z mieszacza określono ilość i średni stopień uwodnienia osadów: $W = 99,50\%$; $V = 15 \text{ cm}^3/\text{dm}^3$.

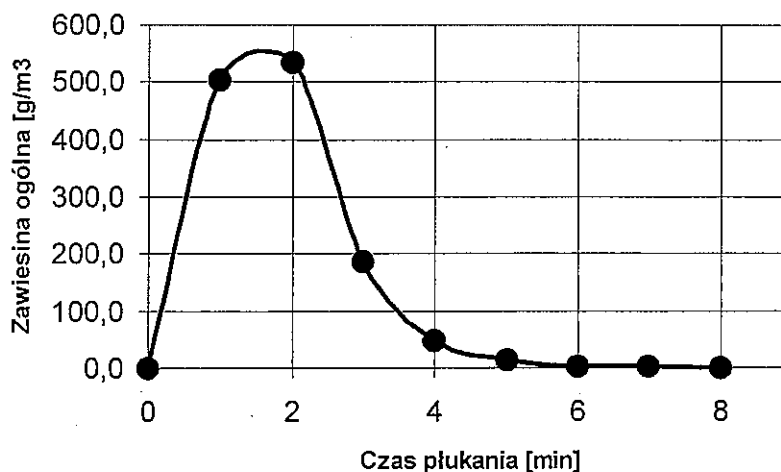
Przy koagulacji siarczanem glinu:

Przyjęto, że powstaje 0,23* części wagowych suchej masy kłaczków na jedną część wagową dozowanego $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 \cdot 18\text{H}_2\text{O}$.

*A.L. Kowal, M. Świdorska-Bróz: Oczyszczanie wody, PWN S.A., W-wa 1996

Zawartość suchej masy osadu w popłuczynach z filtra:

Wyk. 6. Zawartość zawiesin (w czasie płukania) w popłuczynach z filtrów piaskowych

Obliczona, średnia, zawartość zawiesiny ogólnej w popłuczynach: $\sim 140 \text{ g/m}^3$

Ilości suchej masy osadów w ZZO oszacowano na 2 208 ton, bilansując ilość suchej masy osadów dopływających (zużycie koagulantu i redukcja zawiesiny) i odpływających (odpływ ze ZZO).

Otrzymana z obliczeń, bazujących na pomiarach objętości i stopnia uwodnienia osadów w ZZO, ilość suchej masy osadów jest o 929 ton mniejsza niż wynikająca z szacunków

opartych o ilości zużywanych koagulantów. Może to świadczyć o tym, że w rzeczywistości do ZZO dopływa mniej osadów (koagulacja PAX-em daje mniejsze niż przyjęto ilości suchej masy osadów – na poziomie 0,15 części wagowych zużytego koagulantu – przy przyjęciu tej wartości ilość suchej masy osadów w ZZO oszacowana i zmierzona pokrywają się na poziomie 1 279 ton) lub rzeczywista średnia zawartość wody w osadach jest mniejsza niż to oznaczono (96,2% - przy przyjęciu takiego stopnia uwodnienia ilość suchej masy osadów w ZZO oszacowana i zmierzona pokrywają się na poziomie 2 208 ton).

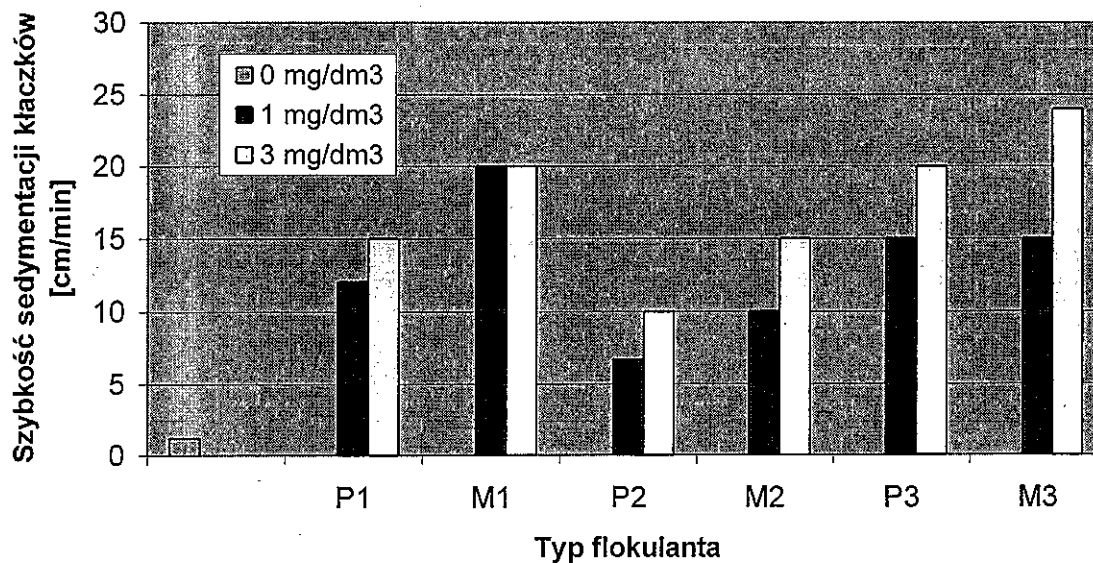
Zakładając, że średni stopień uwodnienia osadów w ZZO może wahać się w granicach 96,2% a 97,8% oraz, że koagulacja PAX-em może dawać od 0,15 do 0,4 części suchej masy osadów można oszacować czas całkowitego zapełnienia ZZO. Przy zużyciu ok. 8 ton koagulantu na dobę ilość suchej masy osadów może wynosić od 1,2 do 3,2 tony, uwzględniając podane wyżej stopnie uwodnienia przyrost objętości osadów w ZZO może wynosić od 32 do 145 m³/dobę. Objętość nie zajęta przez osady w ZZO wynosi na dzień 14.06.2001 32 400 m³, w skrajnych przypadkach wypełnienie jej przez osady może trwać od ok. 220 do 1 000 dni. Wykonane oznaczenia i obliczenia wskazują, że czas wykorzystywania ZZO, w którym będzie on jeszcze spełniał swoją funkcję może wynosić ok. 1 roku (przy dobowym zużyciu PAX-u na poziomie 8 ton co odpowiada 3,2 ton suchej masy osadu i średnim uwodnieniu osadów w ZZO na poziomie 96,2%).

Badania wpływu polimerycznych flokulantów na przebieg zagęszczania osadów przeprowadzono na popłuczynach z filtrów piaskowych i na osadach pobranych z osadnika oraz ZZO. Przy próbach z osadem ze ZZO pobrano próbkę wierzchniej warstwy mocno uwodnionego osadu ($W \approx 99,8\%$).

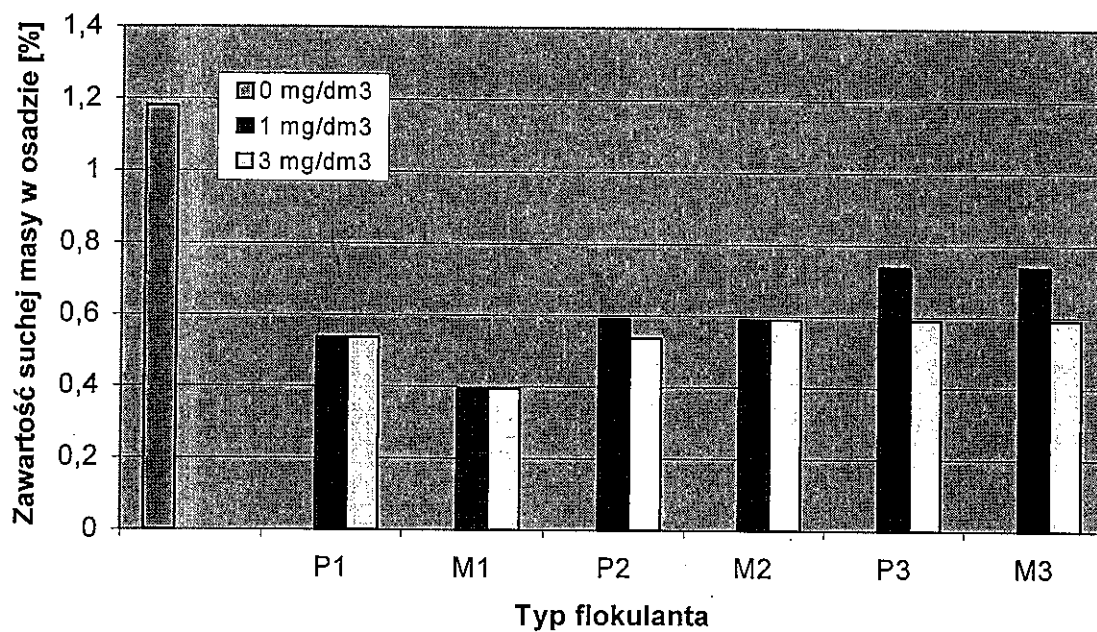
Do badań wykorzystano flokulanty na bazie poliakryloamidu o różnym charakterze jonowym (produkowane przez firmy Stockhausen i Allied Colloids):

- kationowe: kopolimer amidu kwasu akrylowego ze zwiększonym udziałem komonomeru kationowego (P1) oraz kopolimer 4-rzędowej soli kwasu akrylowego i akryloamidu (M1)
- niejonowe: poliakryloamid (P2, M2)
- anionowe: kopolimer amidu kwasu akrylowego ze zwiększonym udziałem akrylanu (P3) oraz kopolimer soli sodowej kwasu akrylowego i akryloamidu (M3)

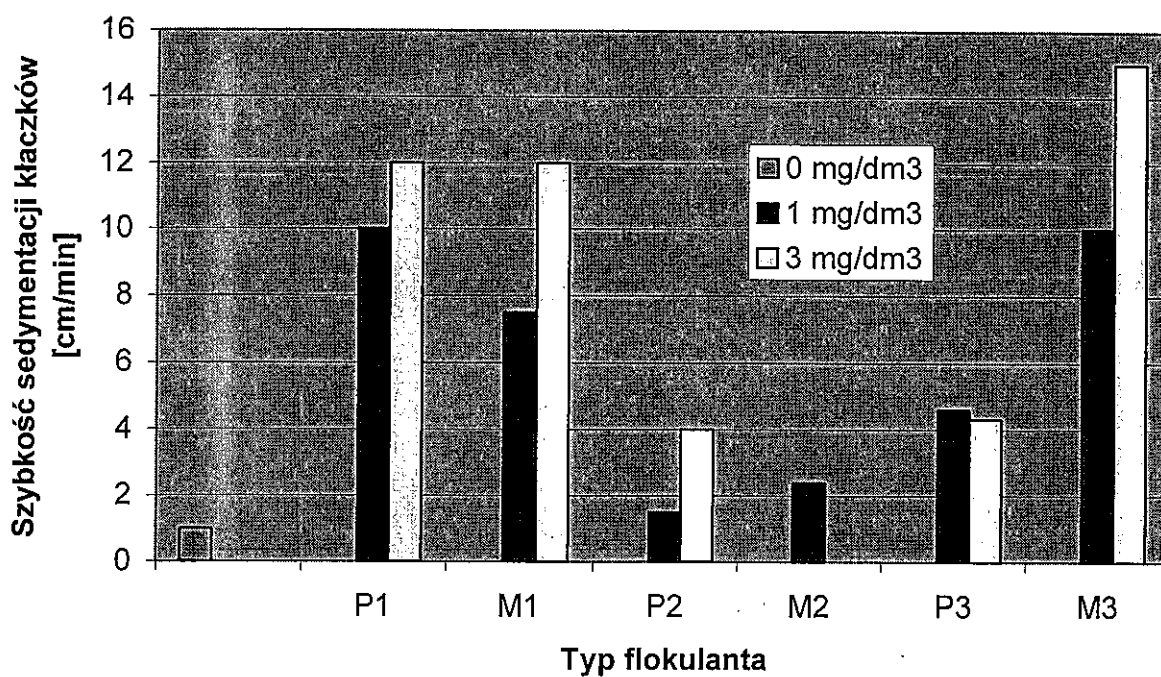
Wyk. 7. Szybkość sedymentacji kłaczków osadu popłuczyn z filtrów piaskowych zależnie od rodzaju i dawki flokulanta.

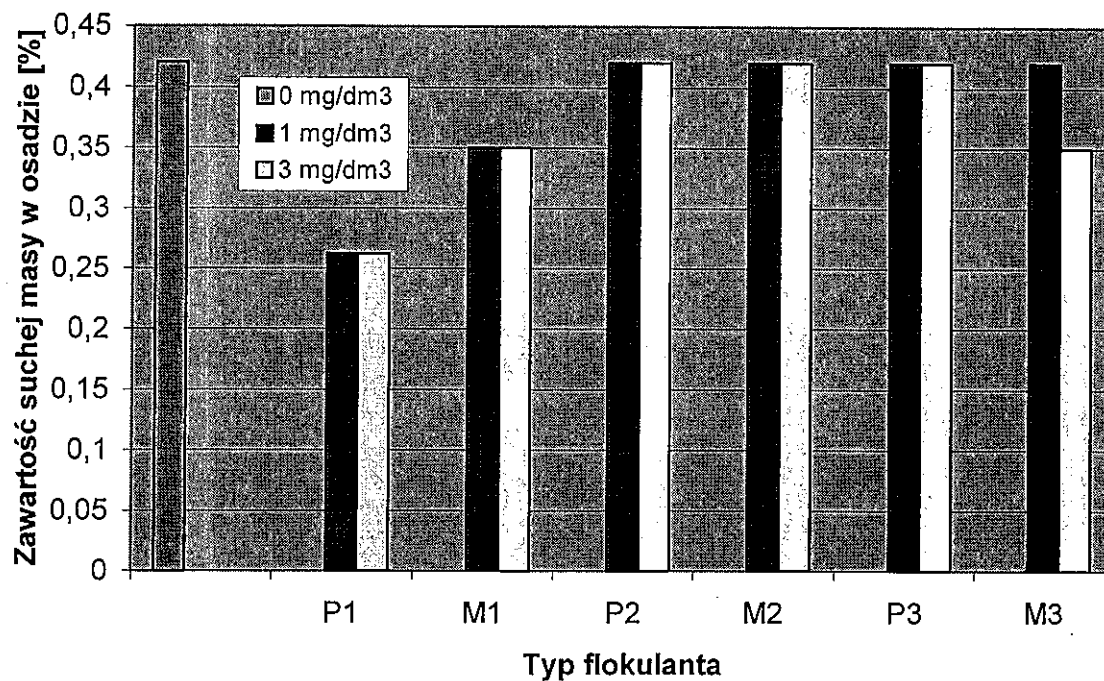
Wyk. 8. Zawartość suchej masy w osadzie z popłuczyn z filtrów piaskowych, po 24 godzinnej sedimentacji, zależnie od rodzaju i dawki flokulanta.

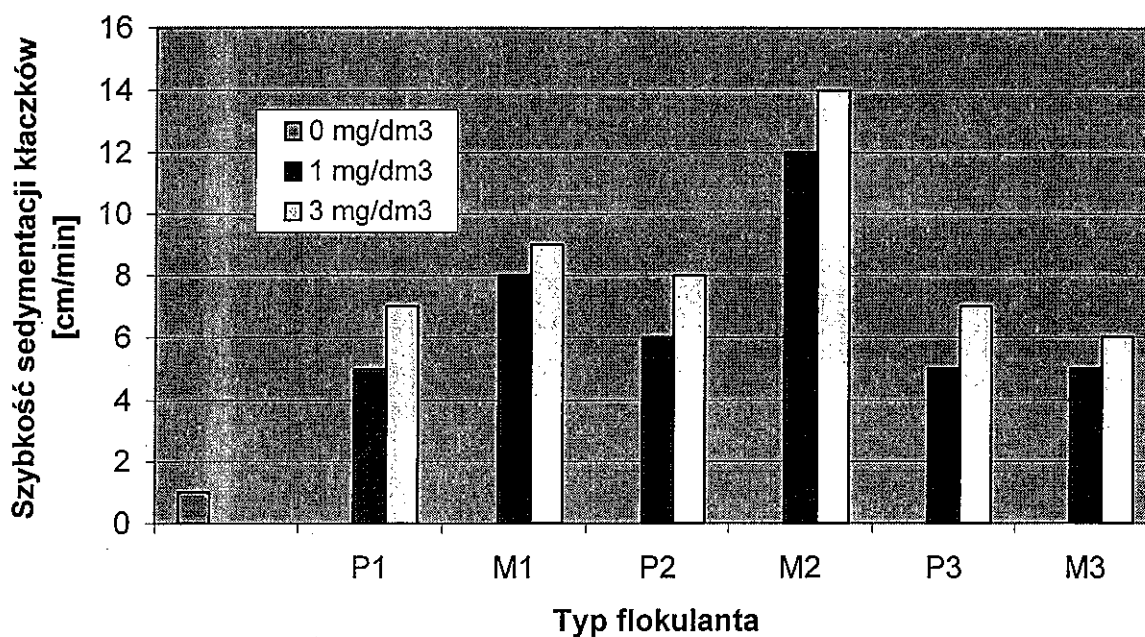
Wyk. 9. Szybkość sedimentacji kłaczków osadu z osadnika zależnie od rodzaju i dawki flokulanta

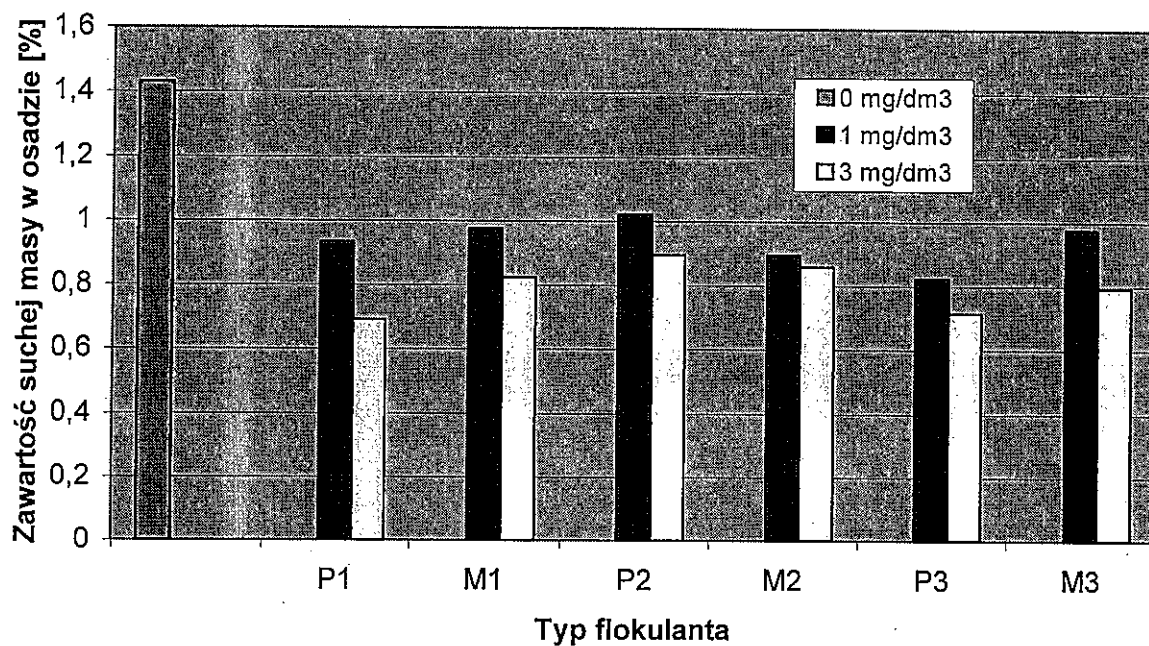
Wyk. 10. Zawartość suchej masy w osadzie z osadnika, po 24 godzinnej sedimentacji, zależnie od rodzaju i dawki flokulanta.

Wyk. 11. Szybkość sedimentacji kłaczków osadu ze zbiornika załadownienia osadów zależnie od rodzaju i dawki flokulanta

Wyk. 12. Zawartość suchej masy w osadzie ze zbiornika załadownienia osadów, po 24 godzinnej sedimentacji, zależnie od rodzaju i dawki flokulanta.

Inne spostrzeżenia:

- dolna warstwa zsedymetowanego osadu jest bogatsza w części organiczne (w stosunku do górnej warstwy)
- flotujące kawałki osadu mają nieznacznie wyższy udział frakcji organicznej (w stosunku do górnej warstwy osadów dennych).

Tab. 1. Szacunkowe dane do oceny ilości suchej masy osadów zgromadzonych w zbiorniku załadownienia osadów.

Okres czasu	Zawiesina ogólna Z_{og} [g/m ³]**				Pobór wody [m ³]	Zużycie wody na potrzeby własne [m ³]	Koagulant		Sucha masa osadów [T]			
	woda surowa	woda czysta	odpływ z ZZO	popłuczyny			Rodzaj	Ilość [T]	z zawiesiny	z koagulacji	odpływająca z ZZO	zgromadzona w ZZO
IV-XII 92	1,6	0,6	5	140	26 464 575	793 937*	S***	234	26,5	53,8	4,0	76,3
1993	1,6	0,6	5	140	32 344 123	970 324*	S***	230	32,3	52,9	4,9	80,4
1994	1,6	0,6	5	140	31 616 888	948 507*	S***	151	31,6	34,7	4,7	61,6
1995	1,6	0,6	5	140	31 646 428	949 393*	S***	256	31,6	58,9	4,7	85,8
1996	1,6	0,6	5	140	30 157 558	904 727*	S***	787	30,2	181,0	4,5	206,6
1997	1,6	0,6	5	140	30 738 208	922 146*	S***	243	30,7	55,9	4,6	82,0
1998	1,6	0,6	5	140	27 509 691	825 291*	S***	180	27,5	41,4	4,1	64,8
1999	1,6	0,6	5	140	29 596 582	584 157	PAX****	530	29,6	212	2,9	238,7
2000	1,6	0,6	5	140	29 145 156	720 556	PAX****	2341	29,1	936,4	3,6	961,9
do V 2001	1,6	0,6	5	140	11 964 191	295 141	PAX****	849	12,0	339,6	1,5	350,1
Razem									281,1	1966,6	39,5	2208,2

* przyjęto jako 3% ilości pobranej wody

** wartości uśrednione (orientacyjne)

*** Siarczan Glinu $Al_2(SO_4)_3 \times 18H_2O$

**** Różne formy polichloru glinu

Ilości suchej masy osadów w ZZO oszacowano na 2208 ton, bilansując ilość suchej masy osadów dopływających (zużycie koagulantu i redukcja zawiesiny) i odpływających (odpływ ze ZZO).

Otrzymana z obliczeń, bazujących na pomiarach objętości i stopnia uwodnienia osadów w ZZO, ilość suchej masy osadów jest o 929 ton mniejsza niż wynikająca z szacunków opartych o ilości używanych koagulantów. Może to świadczyć o tym, że w rzeczywistości do ZZO dopływa mniej osadów (koagulacja PAX-em daje mniejsze niż przyjęto ilości suchej masy osadów – na poziomie 0,15 części wagowych użytego koagulantu – przy przyjęciu tej wartości ilość suchej masy osadów w ZZO oszacowana i zmierzona pokrywają się na poziomie 1279 ton) lub rzeczywista średnia zawartość wody w osadach jest mniejsza niż to oznaczono (96,2 % - przy przyjęciu takiego stopnia uwodnienia ilość suchej masy osadów w ZZO oszacowana i zmierzona pokrywają się na poziomie 2208 ton). Zakładając, że średni stopień uwodnienia osadów w ZZO może wahać się w granicach 96,2 % a 97,8 % oraz, że koagulacja PAX-em może dawać od 0,15 do 0,4 części suchej masy osadów można oszacować czas całkowitego zapełnienia ZZO. Przy zużyciu ok. 8 ton koagulantu na dobę ilość suchej masy osadów może wynosić od 1,2 do 3,2 tony, uwzględniając podane wyżej stopnie uwodnienia przyrost objętości osadów w ZZO może wynosić od 32 do 145 m³/dobę. Objętość nie zajęta przez osady w ZZO wynosi na dzień 14.06.2001 32400 m³, w skrajnych przypadkach wypełnienie jej przez osady może od ok. 220 do 1000 dni. Wykonane oznaczenia i obliczenia wskazują, że czas wykorzystania ZZO, w którym będzie on jeszcze spełniał swoją funkcję może wynosić ok. 1 roku (przy dobowym zużyciu osadów w ZZO na poziomie 96,2 %).

Badania wpływu polimerycznych flokulantów na przebieg zagęszczenia osadów przeprowadzono na popłuczynach z filtrów piaskowych i na pobranych z osadnika oraz ZZO.

Wnioski :

1. Ze względu na stosunkowo małą ilość pobranych próbek osadu określenie średniego stopnia uwodnienia warstwy osadów zalegających dno Zbiornika Załadowania Osadów (ZZO), a co za tym idzie także ilości suchej masy osadów w ZZO, należy traktować jako szacunkowe.
2. Brak jest w literaturze danych dotyczących ilości osadów powstających w czasie koagulacji wody z użyciem PAX-u.
3. Ze względu na fakt, że gospodarka osadowa wymaga modernizacji proponuje się monitorowanie ilości suchej masy osadów wprowadzanych do ZZO, szczególnie tych powstających po koagulacji, poprzez kontrolę zawartości suchej masy w wodzie wpływającej z mieszacza.
4. Wynikający z wykonanych oznaczeń i szacunków, w oparciu o dostępne dane, czas wypełnienia osadami załadownienia osadów może się zawierać w granicach od ok. 220 do 1000 dni. Wykonane pomiary i obliczenia wskazują, że zbiornik może przestać spełniać funkcję w ciągu ok. 1 roku.
5. Zastosowanie polimerycznych flokulantów znacznie przyspiesza szybkość opadania kłaczków testowych osadów. Otrzymywany po sedymentacji, z zastosowaniem flokulantów, osad wykazuje niższą zawartość suchej masy niż osad otrzymywany bez zastosowania flokulantów.
6. Zmniejszenie objętości wytwarzanych, a także już zgromadzonych w ZZO, osadów jest możliwe poprzez zmniejszenie średniego stopnia ich uwodnienia metodami grawitacyjnego zagęszczenia i mechanicznego odwadniania z ewentualnym

wspomaganiem polimerycznymi flokulantami. Osiągnięcie 20 % zawartości suchej masy w odwodnionym osadzie pozwoli na około 10-krotne zmniejszenie jego objętości (w stosunku do objętości obecnej).

7. Flotacja części osadów spowodowana jest najprawdopodobniej jego biologiczną aktywnością. Jak wynika z obserwacji po pewnym czasie następuje rozwój glonów w górnej warstwie osadu. Powstające, w warstwie mocno uwodnionego osadu, gazy powodują jego wyniesienie na powierzchnię. Mechaniczne zniszczenie kłaczków osadu z uwieczonymi pęcherzykami powietrza powoduje powtórny jego sedimentację.

5. Prognoza ilości osadów w zależności od czasu ich gromadzenia.

Przyjmując szacunkową ilość suchej masy osadów zamieszczonej w tabeli nr 1. określono funkcję zmiany uwodnienia osadów w zależności od czasu zalegania. przyjęte założenia :

- świeże osady posiadają uwodnienie 100 %,
- osady zagęszczone posiadają uwodnienie 96 %,
- objętość zgromadzonych osadów do dnia 14 maja 2001 wynosi ok. 57600 m³.
- krzywa opisująca tę zależność ma charakter wykładniczy i postać

$$UW = 96 + 4 \text{ EXP } (\alpha \times t) [\%]$$

gdzie : α – współczynnik określony poprzez identyfikację wynoszący – 7,35,
 t – czas gromadzenia w latach.

Charakter krzywej przedstawiono na rysunku 7.

Mając zidentyfikowany parametr krzywej określono przewidywaną objętość osadów w ZZO przy założeniu, że do zbiornika będzie dopływało ok. 961 ton suchej masy rocznie [tab. 1]. Obliczone wielkości przedstawiono na rys. 8.

6. Wnioski końcowe.

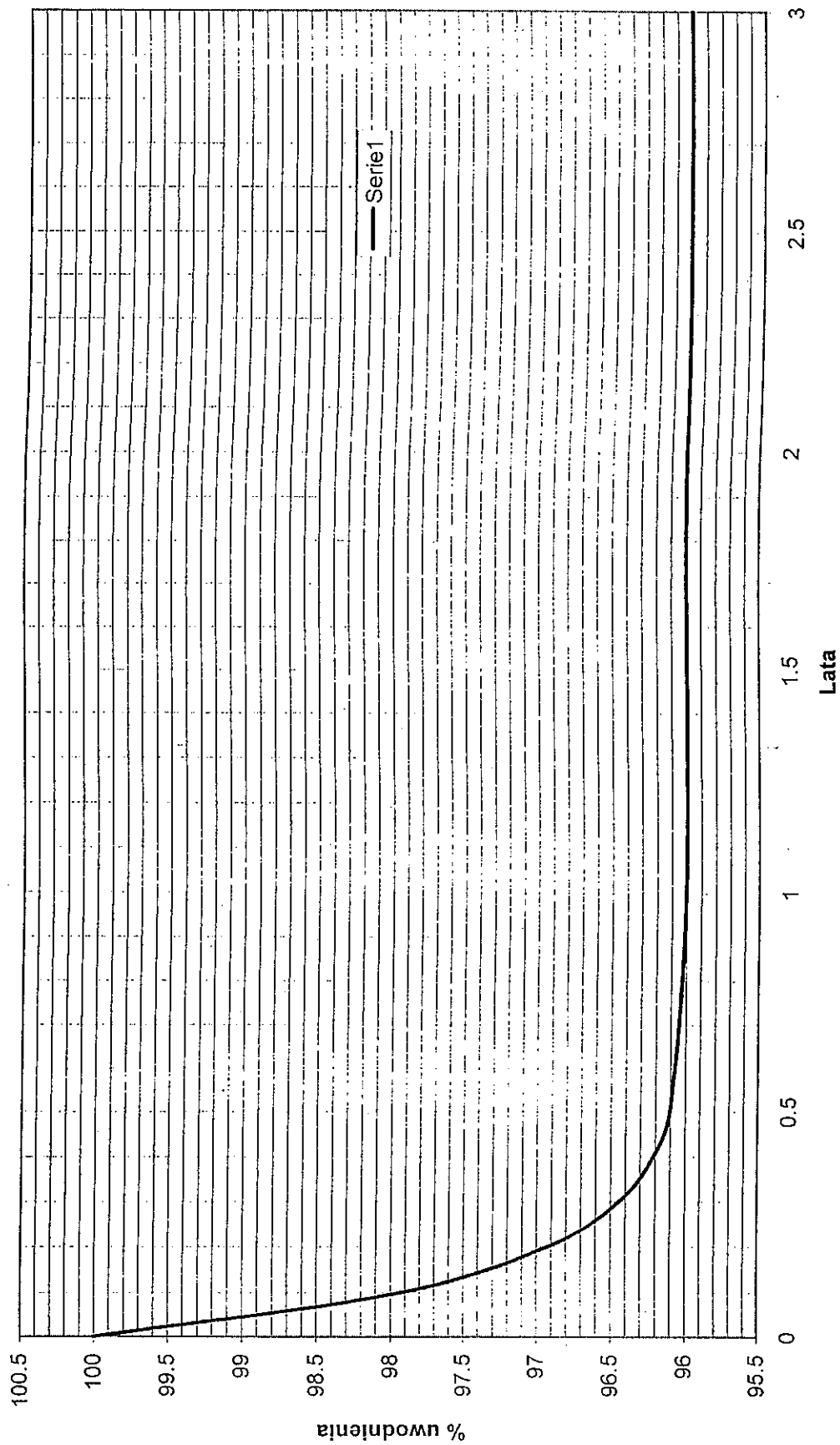
6.1. Dotyczące istniejącego zbiornika.

- 6.1.1. Brak możliwości zmniejszenia uwodnienia osadów metodami chemicznymi.
- 6.1.2. Wolna pojemność osadnika przy rzędnej piętrzenia 23,50 pozwala na jego eksploatację ok. 1 roku.
- 6.1.3. Przy założeniu, że istnieje możliwość (ze względów wytrzymałościowych) podniesienia rzędnej gromadzenia do rzędnej 24,5 m n.p.m. poprzez założenie na przelewie stałym drewnianych szandorów co powiększy objętość zbiornika do około 116000 m³ możliwość gromadzenia wydłuży się do ok. 2,5 roku.
- 6.1.4. W celu zapobieżenia spływom części flotujących należy wykonać przegrodę pływającą w odległości ok. 3 m od przelewu zagłębioną na ok. 0,5 m.

Określony czas gromadzenia jest orientacyjny ze względu na zbyt krótki okres stosowania PAX-u w ZPW Miedwie.

**PRZEWIDYWANA ZMIANA UWODNIENIA OSADÓW W
Z.Z.O. obliczona z równania $UW=96+4*EXP(-7.35*lata)$**

PRZEWIDYWANA OBJĘTOŚĆ OSADÓW W Z.Z.O.

